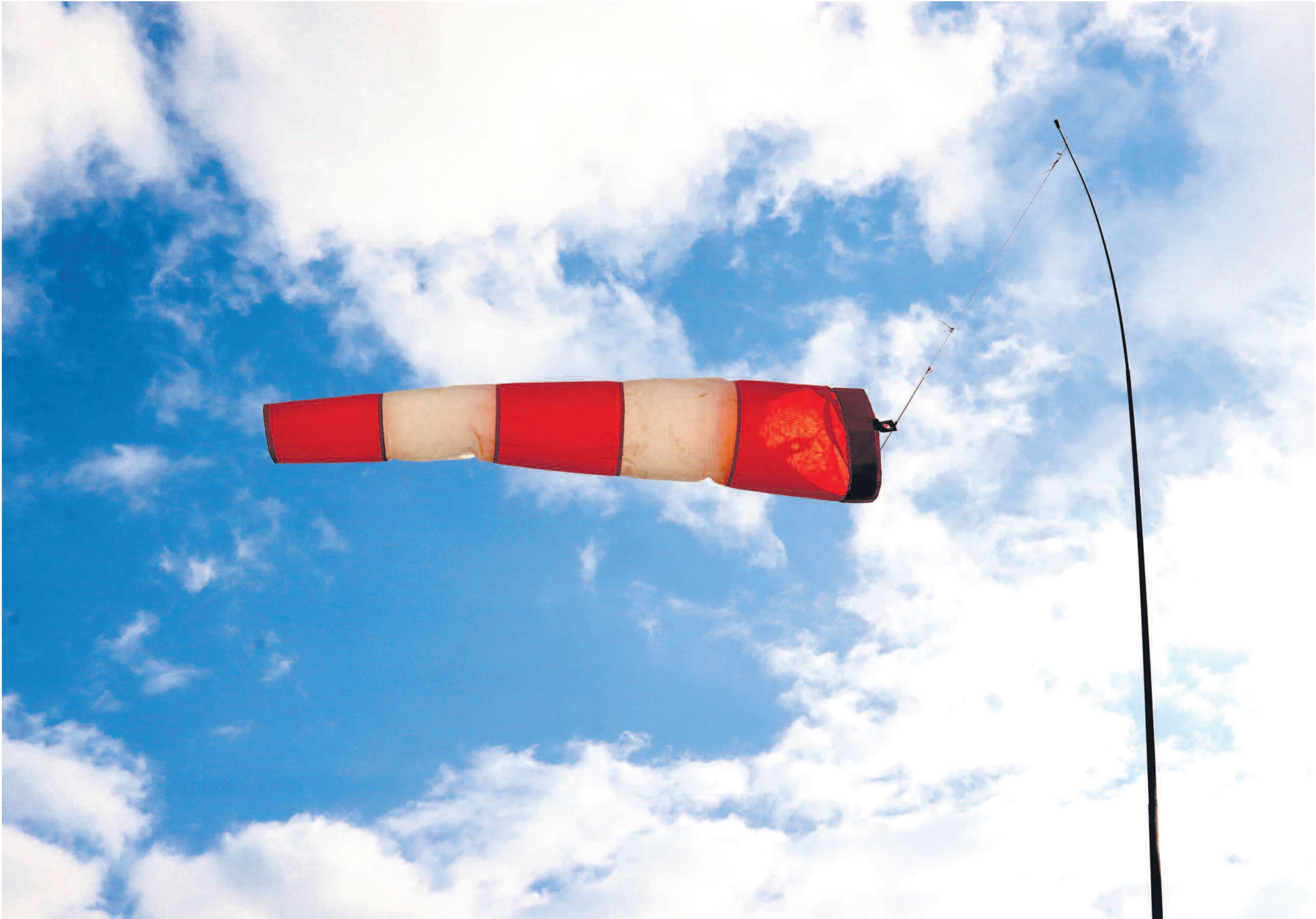

Cesta na Bornholm

MICHAEL DOUBEK

Jak dlouho že to přežije pilot letící podle pravidel za viditelnosti, když se najednou dostane do prostředí podmínek letu podle přístrojů? Když se ocitne v oné situaci *VFR do IMC*? pokusil se Martin vzpomenout. Tři minuty? Tak nějak. Takže za sto osmdesát vteřin hrozí střet s vodní hladinou.

Má před sebou přístroje, snaží se letět stále přímo, ale trénován na tohle vážně není. Realita byla v rozporu s bláhouvou představou takového letu. Tři minuty.

Zůstává však klidný. Soustředí se i nadále na pilotování. Osud rozhodne. On, který byl zastáncem logiky a rozumu, se svěřil osudu.

Aniž by spustil oči z letových budíků, sáhl na sedadlo vedle sebe a nahmátl mobil. Dal si ho před oči a mrknutím jednoho oka zkontroloval, zda mu nepřišla zpráva. Neviděl žádný symbol nepřečteného textu. Marcela ani Michaela nepsaly. Má se pokusit napsat jim? Pravděpodobně naposledy. Zpráva by letěla vzduchem místo něj. Ne, nemá to smysl. Bylo by to jen patetické a sebestředné gesto. Odhodil telefon zpátky na sedadlo.

Ještě stále žije úspěšný život. Má prestižní povolání. Má dost peněz, aby si mohl koupit malé letadlo. Má dokonce dvě ženy, které ho milovaly a třeba ještě milují. A přece po většinu života zůstával v půli cesty. Obětoval kariéře svoji duši a nyní ji postrádal.

Až teď se konečně rozhodl, že v půli cesty nezůstane. Svým způsobem si vychutnává svobodu, která tohle rozhodnutí provází.

Viděl mnoho starců lpících neustále na životě. Vážně nemocných osmdesátníků i devadesátníků, doufajících do poslední chvíle v zázrak. Lidé se pevně drží jemné nitě života, která je přitom často váže k světu plnému nesplněných snů. Odmítají se smířit s myšlenkou konečnosti. Tajemství života zůstává nevyřešeným rébusem. Jejich mozek se bouří proti nevyhnutelnému a touží po nekonečnu, po pokračování příběhu, jenž přitom většinou není výjimečný.

Martin neustále sleduje přístrojovou desku. V duchu hovoří s Marcelou i Michaelou. Mluví k nim oběma. Povídá jim vše, co nestihl. Říká to, co odkládal na jindy, až nakonec promrhal čas, kdy s nimi mohl otevřeně mluvit: Michaelo, bylo mi s tebou nádherně. Děkuji ti za vášeň, kterou jsi mi ukázala. Za společné tajemství, za naše spiklenectví, za koncert, za intenzivně prožitou

každou vteřinu, kterou jsme byli spolu. Za pocit štěstí a výjimečnosti. Za vzpomínku na mládí, kterou jsi ve mně probudila. Za tvoji ochotu dát mi vše a vzdát se pro mě všeho, co máš. Přál bych si vidět jiskření ve tvých očích a tvůj smích, ale nemohu přimout tvoji nabídku. Marcelo, i s tebou je krásně. Děkuji ti za pocit bezpečí, za klid. Děkuji ti za děti. Za pokračovatele našich těl a duší. Za rady, za pomoc, za oporu, za věrnost přes to všechno, co jsem ti udělal. Za lásku v jejich různých podobách. Vybavuje se mi tvůj konejšívý hlas a objetí před usnutím. Přál bych si ti oplatit, cos mi dala, a být s tebou, když to nyní potřebuješ. Ale nejde to.

Obě dvě jste příliš krásné, než abych s vámi mohl žít. Jste z mizející sluneční záře. Už nejste z masa a kostí. Už nemáte rty, na které bych vás mohl políbit a vjíždět vám přitom prsty do vlasů.

Umdlévající manželství ani avantýru již v román proměnit nešlo. Nabyt dojmu, že každý nový obraz nebo zážitek by byl jen opakováním minulého.

Vítr se s jekotem hnal kolem pilotovy kabiny. Podvozek se zatřásl jeho nárazem. Otáčky motoru ztratily pravidelnost. Kulička sklonoměru se komíhala ze strany na stranu.

Co blízké bylo, teď už není, svět směle v šíř se rozhostí, letíme strachem opojení bezbřehou osamělostí.

Pryč byly myšlenky na epidemie, války, sabotáže, migraci, politiku. Vzdal se představy, že by mohl někdy popsat Bornholmskou nemoc a najít na ni lék. Stále se pokoušel letět přímo podle přístrojů, v očekávání konce oblačnosti. Pouze jedinou otázku si kladl: Uplynuly už ony tři minuty? Byl na hranici své ulity. Vystupoval z ní. Splín se rozplýval. Nebral se tak vážně, čemuž ho létání naučilo, a nyní se to projevilo v maximální míře. Dnes už stejně nevíme, co je a co není skutečné a jaký je rozdíl mezi realitou a virtuální realitou, mezi životem biologickým a elektronickým.

A kdesi v nedohlednu stály dvě ženy. Neusmívaly se, ale ani slzy jim po tvářích nekanuly.

(červenec 2023 - srpen 2024)

• •

Až sem čtenář dočetl závěrečnou, XXIII. kapitolu z novely **Cesta na Bornholm**, kterou na sklonku loňského roku vydalo nakladatelství Kmen; v č. 9/25 jsme přinesli recenzi z pera Alexeje Mikuláška.

Jako motto si autor vepsal verše Hermanna Hesse **Let aeroplánem** z roku 1913: *„Co blízké bylo, teď už není, / svět směle se v šíř rozhostí, / letíme strachem opojení / bezbřehou osamělostí“.*

Na zadní obálce se dovídáme, že máme před sebou *„Příběh jako symbol rozpolcenosti duše a světa“.*

K ukázce z vynikající knihy našeho kmenového autora, člena Unie českých spisovatelů, univerzitního profesora, lékaře a aviatika, přidáváme doslov spisovatele Vladimíra Janovice **Tři vrstvy Cesty na Bornholm**: **Cesta na Bornholm** je mimořádně hluboká a krásně napsaná kniha. Tato filozoficky pojatá próza může zapůsobit jako zjevení v dnešní době společenské i literární stagnace a stát se trvalou součástí české prózy.

Tektoniku novely charakterizují tři významové vrstvy:

1. První vrstvu tvoří postavy, Martina, Marcel a Michaela, které se vyvíjejí v soulase se svou psychologií. Kniha má punctum sapiens a rovněž překvapivou pointu.
2. Druhou vrstvou je filozofická meditace nad dominancí přírody nad člověkem i dějinami, úvahy nad bytostnou potřebou lásky, marností politiky, konzumizmem. Vše je vyjádřeno esejisticky, nikoli pojmově.
3. A pak je tu třetí vrstva, patřící díky autorově medicínské i aviatické erudici do sféry literatury faktu. A v ní jsou hodny obdivu matematicky exaktní popisy meteorologických a aviatických situací i psychologicky věrná líčení letcovy reakce na ně. V této souvislosti se i vybavuje vypravěčský styl Alaina Robbe-Grilleta, jež jsme obdivovali v 60. letech.

Organické spojení všech tří zmíněných vrstev vytváří celek ideově i esteticky nesmírně působivý. Jazyk novely pulsuje mezi krásou věcnosti a krásou obrazného pojmenování věcí i lidských situací.

I když je **Cesta na Bornholm** dílo pesimistické, je v něm jakási skrytá naděje. Je to opojení životem, uskutečňující se nelogicky, ale existenciálně pravdivě na cestě k smrti.

Ilustrační foto: Ivo HAVLÍK

Za Michaelem Marchem

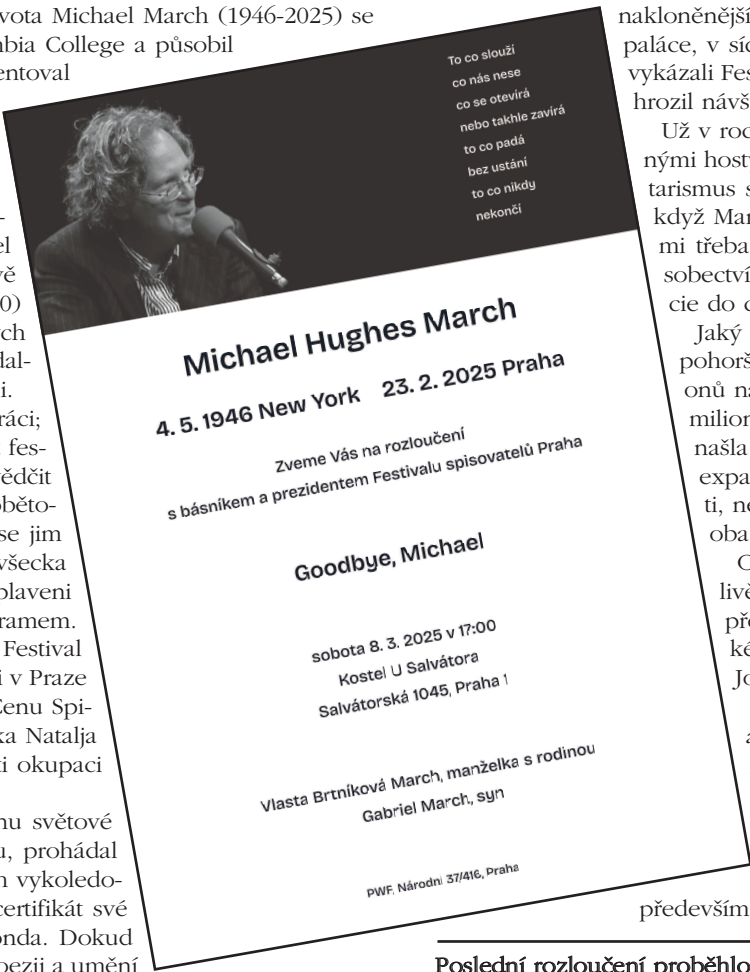
MILAN BLAHYNKA

Básník a neúnavný inspirátor a organizátor literárního života Michael March (1946-2025) se narodil v New Yorku, kde absolvoval historii na Columbia College a působil pak ve Fusion Magazine. Od 70. let v Londýně prezentoval básníky střední a východní Evropy. 1991 přesídlil natrvalo do Prahy.

Jako správný Američan měl za to, že každý umí nebo má umět anglicky, a sotva by byl mohl rychle uplatnit svůj nevšední talent, nebýt náhody, která ho svedla ke sblížení s publicistikou, pak i autorkou Vlastou Brtníkovou. Tandemu Michael a Vlasta jako prezidentu a výkonné ředitelce (pak i Marchově ženě) se podařilo zjednat Festivalu spisovatelů Praha (1996-2020) mezinárodní věhlas a respekt. Svědčí o tom už účast světových literárních hvězd na Festivalu, 11 nositelů Nobelovy ceny a dalších znamenitých autorů, kteří Nobela měli dostat, a nedostali.

Takový podnik vyžadoval spoustu financí a vždy celoroční práci; naštěstí už v roce 1997 vznikl Nadační fond PWF a sekretariát festivalu se stal jedinečnou institucí. Michael March uměl přesvědčit vynikající autory, aby přijeli do Prahy, mluvili na festivalu a obětovali svůj čas na autogramiády, sekretariát se staral o to, aby se jim u nás líbilo, aby tlumočníci, moderátoři, dirigenti diskusí a všechna technika hladce fungovala; návštěvníci festivalu byli přímo zaplaveni tiskovinami pro co nejúplnější seznámení s autory a programem. Vycházely i katalogy k jednotlivým ročníkům. Kromě toho Festival vyvíjel bohatou další publikační činnost. V edici Světová básníci v Praze vydal na dvacet knih a nahrávek. Od 2008 uděloval Festival Cenu Spirose Vergose za Svobodu projevu. První dostala. ruská básnířka Natalja Gorbanevská, jedna z osmi protestujících v Moskvě 1968 proti okupaci ČSR.

Kdo by hádal, že za takovou obětavou a velkorysou „vitrínu světové literatury“ v Praze se jejím tvůrcům nemůže dostat než vděku, prohádál by. Neboť u nás se úspěch neodpouští. Navíc si Michael March vykoledoval nenávisť jednoho povedeného ministra kultury, který za certifikát své kulturní kompetence vydával, že se občas rád podívá na Bonda. Dokud byla u vesla přece jen státní a pražská politická reprezentace poezii a umění

nakloněnější, festival měl hlavní program v důstojném interiéru Valdštejněho paláce, v sídle Senátu ČR. Jen co vyhráli volby ctitelé spíše piva než poezie, vykázali Festival ze Senátu. Našel útočiště v někdejším studeném klášteře, kde hrozil návštěvníkům zápal plic.

Už v roce 2005 si Michael March dovolil v knize 25 rozhovorů s významnými hosty charakterizovat Festival jako „pokus o odpověď na rostoucí militarismus společnosti“. To bylo už tehdy na pováženou, natož dnes. Zvlášť když March vybral z názorů festivalových hvězd nepřistojné výroky, jakými třeba slavný Amos Oz odsoudil, co panuje „téměř všude: bezostyšné sobectví a egoismus“. Anebo jiný host o „vývozu multikulturní demokracie do celého světa“: „Zní to demokraticky, ale je to fašismus.“

Jaký div, že politici a mediální lokaji těch, co těží z válek a bíd, byli pohoršení. Jaký div, že česká oficiální podpora Festivalu klesla ze 3 milionů na směšných 300 tisíc. Že by nutnost sama? Na jakýsi pivní podnik milionové peníze byly. Jaký div, že část Festivalu v některých letech našla svou možnost jinde než u nás, v roce 2005 ve Vídni. To nebyla expanze za hranice, ale ctnost z nouze a přitom políček české malosti, nekulturnosti a závisti. Útoky na Marche jako na Kunderu. Jako by oba mohli za to, že místním velikánům světové ambice nevycházejí.

O tom, kým Michael March byl, co, koho a jak miloval, nejspolehlivěji vypovídají jeho verše, už jeho útlá sbírečka *Když tančila*, a též překlady. Marchovy lakonické básně vyžadují nejzkušenější, muzické překladatele. Naštěstí se našli: především Hana Žantovská a Jiří Josek.

Přímo na pomník si March napsal už ve sbírce *Only a Promise/Jen slib* (2010): „Nikdy / není / dost / života / je pouze / pět prstů / na každé / noze / proč / jsme / tady / nepřínešení / nesčetní / osamělí“.

Tu sbírku Michael napsal For Vlasta – jako ostatně všechny své milostné i ostatní verše. Nazval-li svou vrcholnou sbírku *Jen slib*, byla v tom jen jeho plachá skromnost. Byl ve všem, co dělal, především básník.

Poslední rozloučení proběhlo 8. března v Praze v evangelickém kostele U Salvátora

PETR ŽANTOVSKÝ

Půst

Začíná půst Je třeba
vyorávat slova z úhoru paměti
a hníst z nich chleba
zatímco mince padají do zamčených úst
Na našem záhumenku začínají růst
svůdné květiny strachu

Venku se připozdívá
Končíme aniž jsme začali
Končíme abychom nezačali
A skýva skrývá vše
co dosud neskončilo v prachu
odhozených vět
Krásný nový svět nastává
Radujme se Sláva

Půst začíná troubením a kanonádou
Poletují konfety ze zakázaných myšlenek
a sbor významných občanů vyslaných vládou
s vidinou odměny a nadšením víc než patřičným
sestřeluje je jak divoké kačeny
za letu odnikud nikam
do kruhu a zase zpátky
Padnout navždy do květů je snadnější
než probudit se do oprátky
připravené – ale kým?

Napište mi na náhrobní kámen

Odložil rozečtenou knihu
a všechnu zemskou tíhu
A co jí jeho slova nesla
Z proutěného křesla vstal jen stín
a vydal se na cestu rozvalin
Jen vzpomínek na smysl zdí
držících nebe nad hlavou
a zemi pod nohama

Stal se jen postavou cizího díla
Jen vlčí tlama zívla
a dívka kdysi zjhlá
najednou dotančila
Nebylo totiž komu už
tu do zad vrážet nůž

Kam jdeme?

Když se podíváš přes louku před okny
pochopíš to tajemství co skrývají svatí a bledí
že tam někde nahoře někdo prý sedí
a trhá mraky na miliony obálek
leč prázdných Così v nich mělo být psáno
ale nikdo neví co přesně a komu
a proč popadaly k zemi beze slova
co vzkazy z předminulých válek
vracených zas a znova z čítanek na bitevní pole

Ano Ten někdo nahoře se možná směje
ze stínu své navěky maršálské hole
že my tu dole v úzkosti z té beznaděje
máme konečně už úkol co jsme chtěli
jenomže jsme k němu nikdy nedospěli:

Obehnat svou duši drátem co možná ostnatým
aby nevešli by dovnitř nevěsty a zlobři
v pokusu nejméně padesátém
zalichotit nám – těm hroznatým a sešlým z cesty
A též jak jsme dobří a jak pášem
kolektivní spasení od rána do noci
na směny jak čtvrtohorní lovci
myslící na Boha však podobní spíš ovci

To je náš život na úrok
kráčíme jím takhle rok co rok
vysoko nad námi nebesa z mramoru
kde hnízdí černí onyxoví ptáci
Bohu pro legraci a za potlesku praporů
hyzdí ramena kamenných svatých kdesi na mostě
prostě jak to umí jenom havrani
a před spaním tě vedou na veselku se zubatou
svatou neboť ona přece slouží tomu nahoře
a nosí obálky budoucím bývalým

Že nedočtou se? Co na tom
Číst to za ně budou jiní
Kteří došli zatím jenom do předsiní
Ale už zouvají se Prsty zebou
Duše omrzají
Tak nějak že to bude v ráji?

FOTO - Pixabay

Vinou typografické chyby básně Petra Žantovského vyšly v předminulém vydání zkomoleně. S omluvou autorovi a čtenářům je tiskneme znovu.

Zveme mistry pera mezi nás!

Vážení mistři pera libovolného věku, profese, bydliště, zájmů či jiných preferencí, a též vážené mistryně téhož, avšak to je ošklivé slovo, které se skoro stydím použít, ale dnes se to tak má, tak se nedá nic dělat.

Pokud jste se svými knihami, rukopisy a nápady sami, pojdte mezi nás, rádi vás uvítáme v řadách Unie českých spisovatelů, což je nejen literární, ale obecně kulturní spolek s dlouhou historií a snad i dobrou budoucností. Vcelku nic to po vás nechce, jen napsat na email

pszantovsky@seznam.cz, že vás to zajímá, a obrace-tem dostanete veškeré informace.

Naopak pro vás chystáme řadu novinek: nejen každoroční udělování Cen Unie českých spisovatelů (o těch prosincových se můžete dočíst např. zde: <http://www.uniespisovatelu.cz/index.php>), ale i pravidelná neformální setkávání, dobré kontakty s jinými spisovatelskými organizacemi u nás i na Slovensku (pořád jen jsme tak trochu ti federálové, aspoň v kultuře určitě), také spisovatelské konference, prezentace knih autorů našeho okruhu atd. Takže se už na vás těšíme. Pište a ozvěte se.

Srdečně vás zdraví a na setkání se těší

Petr Žantovský, předseda
Unie českých spisovatelů

Po letech jsem se moc a moc potěšil u přenosu staršího televizního pořadu ukrývajícího se pod názvem tohoto článku. Jsou to vzpomínky, které se mi nepodařilo z mého života vyloučit! V pořadu televizní moderátor Viktor Preiss přiváděl diváky do pražských šantánů, které už dávno v Praze neexistují. Třeba u Dvou medvídků či U pěti koulí. Zasluchl jsem z obrazovky i slova písně, že v Braníce je vody více... Vltava totiž teče nedaleko a zeleninu bylo třeba zalévat.

Ano, v Braníku bývala velká zahradnictví, jejichž pozemky po mnoho let zarůstaly a ležely ladem. Nebyl jsem ještě na světě, když zahradníci a zelináři nakládali na dvoukoláky i šnytlík, u kterém jsou ve staré písničce také slyšet slova. Poté v časných ranních hodinách putovali po toku Vltavy, aby utržili v Praze nějaký grošík na tržišti na Karlově náměstí.

Nedávno jsem ale spatřil několik velikých domů vyrůstajících v Braníku právě v místech, kde se mj. pěstoval i zmíněný šnytlík. Víím, že lidé bydlící v domech v Branické ulici proti výstavbě protestovali. K zřízení parku a zeleně zde nedošlo. Zajisté, že stavební firmy si počínají všelijak a výstavbu také zdůvodňují podobně. Třeba, že v Praze se opravdu nedostává bytů. Jenže přibývá i aut, která se mačkají v ulicích a někdy v noci parkují rovněž všelijak. Čistého vzdu-

chu je však třeba, což určitě zajistí elektromobily. Jenže i ty někde budou postávat.

Nakonec na severu Čech náš západní soused, Německo, plánuje vybudovat závod, kde by se vyrábělo cosi potřebného právě pro elektromobily. Takže zase se určitě najde nějaké pole či louka, kde vyroste cosi úžasného.

Ostatně na severu naší země je i Frýdlantský výběžek, kde se pociťuje úbytek vody kvůli velkému povrchovému dolu hned za hranicemi s Polskem. Proti velkým penězům lidé nemají příliš velkou šanci. Takže jsem si odskočil z pražského Braníka o kousek dál na sever. Ano, je realitou, že v každé době vše bývá jinak. Někdy se to však příliš nepovede. Na dohled od bývalých branických plantáží stojí dům, na němž si lze dosud přečíst mizející nápis U Kaňků. Možná i sem zacházeli na pivo zdejší zelináři, neboť je to sem co by kamenem dohodil. Ublížování místu určenému nám k žití rozhodně nepomůže úkryt všelijakých bohatců do luxusních vil na zelených loukách ani někde vysoko v horách. Mně je nějak víc bližší již zmíněný šnytlík...

(Fejeton i fotografii nalezla v autorově pozůstalosti-Alena Vykulilová)

Z KORESPONDENCE

Vojtěch Čelko Ladislavě Chateau:

Chcem poďakovať za Imro Weinera-Kráľa

Milá pani doktorka, dostávam v časovom odstupe, ale vždy viacero čísel LUKu od jedného kamaráta, mimopražského historika. Čítal som Vašu recenziu o parížskych Čechoch. Minulý týždeň som si hovoril, že sa ešte raz pôjdem na tú výstavu pozrieť, ani nie kvôli tým protagonistom (Kars, Coubine, Eberl), ale tým požíčaným dielam z francúzskych, a hlavne súkromných zbierok, ktoré sa zase vrátia majiteľom. Výstavu som videl hneď na začiatku, keď ešte neboli tie veľké zástupy (z čoho som mal úprimnú radosť), ale nešiel som sa do radu postaviť.

Chcem Vám hlavne poďakovať za upozornenie na Imro Weinera-Kráľa (ani mňa to nenapadlo), lebo často sa bohužiaľ stáva, že dnes Československo ako by neexistovalo. Ako by bolo len Česko a zabúda sa na Slovensko, jeho podiel a potom tunajších Nemcov, Maďarov i Poliakov. Občas sa ešte u niekoho pripomenie Podkarpatská Rus.

Páčia sa mi obrazy Weinera-Kráľa, jeho osudy za normalizácie boli tristné. Nie stretol som ho nikdy osobne, ale vždy keď viem, že je niekde vystavený, rád sa idem pozrieť.

Poznal som sa s jeho dcérou Zuzou Blühovou, ktorá po návrate z emigrácie v roku 1990 bola zástupkyňa Petra Uhla, vedúceho ČTK. Aj neskôr sme sa občas videli, mala smolu pri operácii bedrového kĺbu, že sa nevydarila a bola potom odkázaná na domáce prostredie a trpko si sťažovala, že tu nie je ako v Londýne postarané o dopravu vozíčkarov. No veľa vecí chýba...

Vaša reenzia sa mi páčila a mal som radosť, že ste na niektoré veci pri tejto ozaj zaujímavej a podnetnej výstave upozornili. Prájem pekné blížiace jarné dni a srdečne pozdravuje a ruky bozkáva

Vojtech Čelko, Bratislava

Poznámka redakce: Dopis naší autorce Ladislavě Chateau zaslal dr. Vojtěch Čelko, pracovník Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, který se zabývá dějinami Slovenska 20. století a česko-slovenskými vztahy od roku 1945.

Dopis reaguje na recenzi výstavy *École de Paris: Umělci z Čech a meziválečná Paříž*, která počátkem března skončila ve Valdštejnské jízdárně. Expozici představující umělce českého původu, kteří

byli v meziválečném období známější ve Francii než v Čechách, uspořádala Národní galerie. Na plakátu byl reprodukován obraz Georga Karse *Žena s papouškem*. Rodák z Kralup nad Vltavou dílo namaloval v roce 1926, od roku 1928 je majetkem Národní galerie Praha.)

Recenzi Ladislavy Chateau s titulkem *Pět lidí na tři malíře* jsme publikovali v našem letošním druhém vydání. Dopis tiskneme s oběma souhlasy, autora i adresátky.

Štefan Haviar Jaromíru Šlosarovi:

Jak pravil Bezruč, chodec nemůže být zlý

V osmém vydání LUKu mne zaujal článek, respektive esej Jaromíra Šlosara, o turistice v Beskydech a nejen tam. Protože mne chůze provází od mých útlých let, chci připojit své turistické zážitky

Zdatným turistou byl básník Petr Bezruč, který chodil z Frýdlantu na Lysou horu každý týden a byla tam i po něm pojmenovaná turistická chata, kterou jsem vždy navštívil. Žel, vyhořela a nevím, zda je tam o ní alespoň nějaká zmínka.

Proč vzpomínám zrovna Petra Bezruče? On vyslovil heslo: “Kdo chodí, zlý byt nemůže”. A toto motto měli holešovští turisté na propozicích jejich známé *Holešovské stovky*, která startovala na nádraží ve Frýdlantu, byla trasovaná přes Lysou horu, Bílý kříž, Bumbálku, až do Vsetína. Absolvoval jsem ji šestkrát. Po smrti jejího organizátora Josefa Večeří tento pochod skončil. Byla to náročná trasa, jednou jsem málem nedošel.

Moje turistika započala už v mých sedmi letech. S rodiči jsme se v roce 1947 v rámci osídlování českého pohraničí nastěhovali po vysídlených Němcích na statek ve vesnici Mnichovice, 4 km jižně od Vyššího Brodu, přijeli jsme tam s další rodinou z naší bývalé vesnice na Slovensku. Ve Vyšším Brodě jsem chodil do školy 2. a 3. ročníku pěšky i v zimě. Pamatuji si, že jsme ve škole každý den dostávali lžící rybího oleje. Po válce vitamínů nebylo. V roce 1948 začínalo být na hranicích rušno a po přepadení naší

rodiny vojenským zběhem se rodiče vrátili na Slovensko.

Když jsem začal navštěvovat “osmiletku”, také jsme docházeli 4 km do vedlejší vesnice, v zimě v závějích. Potom jsem nastoupil v okresním městě na Slovensku na jedenáctiletku a také jsem musel denně chodit 4 km na vlak.

Po přijetí na vysokou školu v Brně v roce 1957 teprve začala turistika. S partou spolužáků jsme každou sobotu vyráželi na výlety z Brna na Vysočinu a pamatuji si obce, jimiž jsme procházeli – Jimramov, Svratouch... A protože jsme neměli žádné stany, přespávali jsme ve vesnicích v soukromí. To si dnes nedovedu představit, že bych v cizím domě zazvonil a požádal o nocleh. A vždy jsme pochodili. V minulých dnech jsem dokonce objevil fotku z roku 1958, na které kráčíme ještě se dvěma spolužáky někde na Vysočině. Bohužel, oba jsou už po smrti.

Po absolvování vysoké školy a nástupu do zaměstnání přibývaly rodinné starosti, s turistikou jsem proto skončil.

Mám 85 let, v životě

jsem ušel 150 000 km

Ne však nadlouho. V práci se později objevil kolega, který chodil dálkové pochody. A tak jsem se jednou nechal přesvědčit a ve vyšlapaných vojenských kanadách jsem vyrazil, mám zapsaný i přesný den a místo, tedy 26. května 1973 *Hostýnská padesátka* přes Hostýnské vrchy. Absolvoval jsem ji s vypětím všech sil, došel jsem s puchýři a odřeninami na nohou. Zařekl jsem se, že už nikdy! Naštěstí jsem nerezignoval a po vylízáni ran jsem asi za tři týdny absolvoval další a další pochody. Našel jsem při turistice spoustu kamarádů, přátel a viděl krásnou českou a moravskou přírodu.

Samozřejmě, že pak jsem si troufl i na delší trasy, tedy stovky, ale i kratší 35 km. Když jsem to spočítal, tedy i s docházkou do školy, tak jsem ušel asi 150 000 km, je mi dnes 85 let,

Protože se mezitím u mne vyskytla srdeční arytmie, musel jsem dálkové pochody vynechat, a tak už chodím jen krátké trasy do 10 km v blízkosti bydliště, měsíčně to je 200 km.

Co z toho mám? I v tomto věku mám na obou nohou přiměřeně zdravé klouby. Za nejdůležitější považuji, že se mohu hýbat bez berlí. Sice arytmie zůstala, ale lékař mne utěšuje, že se to nezhoršuje, a naopak stav je stabilizovaný, takže každý den ráno i večer absolvuji 7 km dlouhou dávku tempem 5 km/hod.

Ještě bych chtěl říct, že jsem v Holešově organizoval pochod na počest osvobození Československa Sovětskou armádou od fašismu. Pochod se už dnes nekoná.

Jsem si vědom, že tento můj písemný výtvor nelze zařadit mezi žádný literární útvar, ale rád jsem vám ho napsal. Ještě jednou připomínám, že mě inspirovala krásná esej Jaromíra Šlosara o Beskydech.

Ing. Štefan HAVIAR,
Holešov v okrese Kroměříž

K. H. BORODUBSKÝ
PATOVÁ SITUACE

Tramputin a Zelollini
vésti válku nejsou líní!
Jenže od dob covidu
je moc málo Davidů.

Tak ať pámbu drží ruku
nad dnešními syny pluku
a ať válku nepřežije
žádná zrádná stepní zmije!

I. LITERÁRNÍ SALON

Praha, Slovenský dům, Soukenická 3, čtvrtek 13. března 2025, v pět hodin odpoledne, dresscode nefornální, pořádají: Unie českých spisovatelů, Obec spisovatelů ČR a Klub českých a slovenských spisovatelů.

Jaroslava Pechová: Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla
Kniha je vyznáním kraji autorčina dětství. Především je však vyznáním velkému člověku Otu Pavlovi. Byl básníkem píšícím prózou. Byl spisovatelem, který – tak jako autorce – vstoupil do života nekonečné řadě čtenářů a posléze i filmových diváků a posluchačů v mnoha zemích světa.
V knize autorka použila úryvky z korespondence a Pavlovy tvorby, neboť poodhalují jeho křehkou a poetickou duši.
Jak Jaroslava Pechová výslovně říká: „Mým přáním je, aby tato kniha vzbudila ve čtenářích touhu stále se navracet k Pavlovým knihám, aby v nich probudila i chuť podívat se do líbezného kraje pod hradem Křivoklátem, jímž se vine jako dlouhá mnohobarevná stuha tajemná řeka Berounka.“

Martin Petiška: Evropská kniha živých
Evropská kniha živých líčí osudy “starého světadílu”, zachycuje archetypy jeho dějin... ilustruje v epic-

kých básních osud Evropanů a Evropanek během mnoha pokolení. Od pravěkých dob, přes antické časy do současnosti popisuje podivuhodné osudy, klene oblouk i pomocí příběhů do daleké budoucnosti. Vypráví o osudech kontinentu v řadě strhujících příběhů. O společném domově jménem Evropa.

Martin Petiška: Podivuhodné cesty Ámose Goldsilbera
Co by se stalo kdyby... Přemyslovci nevymřeli? Kdyby vládli dodnes? K. H. Mácha nezemřel mladý? Jan Žižka odejel za oceán místo válčení v Čechách? Podmanil si inkou řiši? Co by se stalo kdyby... Kdyby prezident Beneš nepřijal demisi ministrů?
Kniha přináší „tajné zprávy“ a neznámou podobu minulosti... Romanopisec, novelist, povídkář vypráví ve své jubilejní 100. knize příběhy jiného času...

Lubomír Brožek: Kuks
Sbírka sonetů představuje 26 básní a je, slovy autora, pokusem o současnou reflexi Ctností a neřestí, jejichž barokní podobu na Kuksu ztvárnil Matyáš Bernard Braun. Impulzem k jejímu napsání byla pochybnost, zda vůbec ještě dokážeme rozlišit dobré od špatného, bez čehož není možné uvažovat o naplnění spravedlnosti, dle starověkých filozofů nejvyšší z tradičních ctností.

VE FAŠANGOVÉM REJI S JANEM NERUDOU

BARBORA ŠVORCOVÁ

Foto: autorka

Řízná dechovka ohlušuje náves. Maškary kobyl, hlavní postava lauftr, vedle něj žena, za nimi židi, kominíci, rasové a vzadu kapela, vyrazili ke starostovi. Jdou pro svolení. Bez něj nemůže maškara začít. Štrúdl dobových staročeských masek doprovází půlka vesnice.
“Není tady člověk, který by pamatoval, kdy začaly chodit takto nastrojené maškary. A to tady máme devadesátíky,” říká starousedlík.
Laufr žádá starostu o dovolení, maškary slibují, že se budou “dobře” chovat. “Jinak to ani nejde,” přizvukují pod vousy slamení a vyrážejí na lov do neposkvrněného davu.
Spolu s kominíky a kobylami na ně rok co rok připadá veledůležitý úkol. Nenechat ve vsi ani jednu tvář bílou.
Mažou pro štěstí, poctivě a každého, jen co je pravda. Prosby o slitování na “černé” neplatí. Naopak. Bráníš se, utíkáš - jsi krutě “trestán”. Černoty zadělané ze sazí z dřevěného uhlí, smíchané se stolním olejem, indulonou a voňavkou, je víc než dost...

Kominík

se mezi fašangovými maskami začal objevovat až v 18. století spolu s nařízením pečovat o komíny. Zvláštností, s jejímž původem a významem si etnografové marně lámou hlavu, jsou hodiny vyobrazené na zádech kostýmů.
Kominík má na hlavě bílou lodičku opatřenou kyticí a zeleným asparagem. Na pravé straně je ozdobena černým žebříčkem. Černá kamizola s bílými krejčíky, knoflíky a střapci má přes rameno přišitý žebřík. Na zádech pak má dvojce hodiny, které ukazují začátek a konec masopustu.
Černé kalhoty jsou opatřeny bílým páskem se sponou a mají po stranách bílé lampasy a u kolen bílé střapce. Na nohách bílé podkolenky a nízké boky. V ruce nese kominické košťátko, obličej má nalíčen černou tělkou a na očích brýle s bílou obroučkou.

Nerudovy pochybnosti

Připomeňme glosu *Kobližky* ze sbírky fejetonů *Žerty, hravé i zdravé*.
Ondyno napsal kdosi: „Masopust liší se teď od postu jedině tím, že není mezi oběma už pražádného rozdílu.“
Učenost nás učí, že masopostní neděle zve se u Rusů „maslina“, hlavní masopostní čtvrtek pak že u nás Čechů podnes zve se „čtvrtek tučným“. Němci říkávali tučnému čtvrtku „schmutziger donnerstag“, neboť u starých Němců byl „schmutz“ tolik co tuk. Zrovna tak, jako že to, čím noví Němci tuční, je také zas jen „schmutz“.
Opatrný čtenář snad pozoroval, že mluvě o masopustních kobližkách, masopostní šišky naprosto opomíjím. Ó, já jsem chytrý! Šiška je bez nádivky – co je ale po kterémkoli tvor, ve kterém nic nevěží! Opovrhují jím.
**
Tradiční český obyčej se stal součástí světového kulturního dědictví UNESCO, jeho čas je pohyblivý, letos se začal Popeleční středou 5. března.

Foto: autorka

PŘEČETLI JSME PŘES RAMENO

„Z mé pozice se vlastně děším hlavně toho, že se už brzy nebude chtít ani film, ani seriál. Budou se chtít jen reality shows. Vždyť blíže nedefinované české platformy už mají většinu předplatitelů jenom kvůli nim. Já jako člověk, který miluje sedět v kině, trpím.“
Alena Bezděk Fraňková, ředitelka Kinematografického fondu

(Life.forbes.cz)

SVODKA

* Labe je evropský veletok, ale každý z něj vidí jen ten svůj kousek. Třeba z Čech se obvykle dohlédne nejdále k Míši a od moře z Německa se pramen v Krkonoších jeví ještě vzdálenější než Alpy. Proto se Labe musí spojit a vyprávit. Kniha Jana Šichy a Kateřiny Puncmannové **Labe - Příběh řeky** evropský veletok propojuje do celků z pohledu dějin, ekologie a kultury, ale také hospodářství a dopravy. A nabízí příběhy, které nejen voní romantikou, ale zároveň jsou otiskem naší komplikované historie. Unikátní říční cestopis lze číst po i proti proudu. Nakladatelstvím Labyrint graficky originálně zpracovaná kniha obsahuje více než tři sta reprodukcí, fotografií, ilustrací a dobových faksimilií. V Čechách je tok Labe dlouhý 358,3 km, než se však její vody dostanou do Severního moře, od pramene u Labské boudy urazí 1154 km.

* Historie literatury české (aneb soustavný přehled spisů českých, s krátkou historií národu, osvícení a gazyka): tak se nazývají první **česky psané literární dějiny** od Josefa Jungmanna (1773–1847), vydané před 200 lety, v roce 1825 v Praze. Šestidílný spis vychází z práce Josefa Dobrovského, který společně s Jungmannem patřil k vedoucím osobnostem českého národního obrození a tvůrcům moderní češtiny.

* Před 85 lety, 10. března 1940, zemřel ruský prozaik a dramatik **Michail Bulgakov** (* 1891), autor románů Bílá garda, Divadelní román, novel Osudná vejce a Psí srdce a nejkomplexnějšího románu Mistr a Markétka. Ten vyšel až v roce 1967. Objevilo se v něm několik frází, které se staly běžnou součástí jazyka v postsovětském Rusku, například „Rukopisy nehoří“. Spálený rukopis je významnou součástí příběhu Mistra a Markětky, Bulgakov skutečně musel tento román napsat znovu zpaměti poté, kdy sám spálil jediný rukopis.
Mnoho spisovatelů a hudebníků uvedlo Mistra a Markětku jako inspiraci pro svá díla. Např. Satanské verše Salmana Rushdieho jsou jím viditelně ovlivněny. Rolling Stones uvedli, že román měl klíčový význam pro jejich píseň Sympathy for the Devil.

* Před 300 lety (8. února 1725) zemřel **Petr I. Veliký**, ruský car od roku 1682 až do své smrti proslul snahou modernizovat Rusko říši, a to v politickém, ekonomickém i kulturním směru. Rusko za Petra Velikého vstoupilo mezi skutečné evropské velmoci. Jezdecká socha v Petrohradě na snímku Ivo Havlíka.

* Před 105 lety, 22. března 1920, se narodil **Ludvík Kundera** († 2010), český básník, dramatik, prozaik, překladatel, editor, literární historik; vynikající překladatel německé literatury (Brecht, Büchner, Schiller, Benn, Trakl, Morgenstern, Rilke, Celan, Böll aj.), autor rozsáhlé monografie František Halas, laureát Ceny Jaroslava Seiferta (2009) a Státní ceny za překladatelské dílo (1996).

* Před 120 lety, 24. března 1905, zemřel francouzský spisovatel **Jules Verne** (* 1828), autor stále populárních dobrodružných románů (v některých položil základy vědeckofantastického žánru): Pět neděl v balóně, Cesta do středu Země, Děti kapitána Granta, Dvacet tisíc mil pod mořem, Tajuplný ostrov, Dva roky prázdnin, Ocelové město, Tajemný hrad v Karpatech aj. (napsal přibližně 70 knih).

* Před 45 lety, 31. března 1980, zemřel jeden z největších českých básníků **Vladimír Holan** (* 1905), autor básnických sbírek či skladeb Oblouk, Triumf smrti, Září, První testament, Panychida, Toskána, Mozartiana, Noc s Hamletem, Noc s Ofélií, Bolest, Na sotnách, Tereza Planetová, Příběhy, Sbohem? a dalších. Podle věrohodných svědectví, Holan měl obdržet Nobelovu cenu za literaturu, zabránila tomu skupina kolem Václava Havla s cílem prosadit Jaroslava Seiferta.

* Svět se vrací k černobílé fotografii, v kýchovitě přebarvené současnosti tyto snímky poskytují více představivosti. Dokazuje to kniha-sešit **Bíločerná Praha** od španělského fotografa Carlose Sardá Vidaly. Vydalo nakladatelství Malvern s poznámkou, že „černobílá podoba zvýrazňuje jádro a detaily fotografovaných scén zbavených tak rozptylujícího barevného hávu“.